

Välfärdstjänster

- Kommuninvånare 65+

Dokumenttyp	Fastställd av	Beslutsdatum	Reviderat
Övrig plan	Kommunfullmäktige	2018-11-14	
Dokumentansvarig	Förvaring	Dnr	
Integrationssamordnare/Utreddare	Castor	KS. 2016.107	
Dokumentinformation			
Övrig plan – Välfärdstjänster 65+			

Datum
2018-11-02

Innehåll

Bakgrund	3
Syfte	3
Mål	3
Metod	3
Inledning	4
Befintliga insatser	4
Biståndsbeslut	4
Hemtjänst	4
Trygghetslarm	5
Trygg hemgång	6
Särskilt boende	6
Korttidsboende	7
Hemsjukvård	7
Hälsa – och sjukvård i särskilt boende	8
Kost	8
Daglig verksamhet	8
Avlösning i hemmet	9
Serviceinsatser förenklad biståndsprövning	9
Aktivitetsinspiratörer och kulturombud	9
Anhörigstöd	10
Trygghetsboende	10
Senior – och anhörigcafé	10
Välfärdsteknik	10
Hissar	11
Tillgänglighetsanpassning	12
Miljö- och hälsoskydd	13
Kommunala pensionärsrådet	13
Finskt förvaltningsområde	13
Bibliotekets verksamhet	13
Utbildning	14
Kompetensförsörjning	14
Utvecklingsbehov	15
SÄBO och hemtjänst	16
Trygghetsboende	17
Tillgänglighet	17
Kompetensförsörjning	17
Välfärdstjänster	19
Kost	20
Anhörigstöd	20
Förebyggande insatser	21

Datum
2018-11-02

Bakgrund

Välfärdstjänster och kommunal service riktad till gruppen äldre (65+) berör inte enbart den verksamhet som finns inom ramarna för Vård-och omsorgsnämndens uppdrag. 2016 identifierade Vård-och omsorgsnämnden ett behov av att sätta äldrefrågorna i ett större perspektiv och efterlyste ett samordnat grepp kring, och en sammanfattning av, frågor som rör den kommunala servicen till äldre (65+). Av denna anledning gav Kommunstyrelsen Kommunchefen ett uppdrag om att ta fram en koncernövergripande äldrestrategi.

Med anledning av att Oxelösunds kommun inte tillämpar begreppet strategi i riktlinjerna för styrdokument, benämns föreliggande rapport *Välfärdstjänster 65+*. Dokumentet ska ses som ett paraplydokument för befintliga och kommande lokala planer som rör äldre i de olika förvaltningarna och bolagen, exempelvis *Nytt särskilt boende*.

Syfte

Syftet är att ge en beskrivning av det pågående arbetet inom respektive förvaltning samt belysa utvecklingsområden över tid.

Mål

Målet är att äldreperspektivet ska beaktas i samtliga kommunala utvecklingsprocesser.

Metod

Kommunchefen utsåg en samordnare och en koncernövergripande styrgrupp för arbetet med att ta fram en övergripande dokument. Samordnaren har haft kontakt med samtliga förvaltningar för att samla in information om befintlig verksamhet samt identifierade utvecklingsbehov. Samordnaren har också träffat det kommunala pensionärsrådet (KPR) vid två tillfällen, syftet var att informera om det pågående arbetet samt inhämta behov och önskemål från representanter ur målgruppen.

Den dokumentation som använts i arbetet utgörs av befintliga rapporter från tidigare utredningar som *Koll på hemtjänsten* och *Nytt särskilt boende* liksom omvärldsbevakning genom vetenskapliga publikationer och andra kommunala planer för arbetet med äldrefrågor.

Kommunala pensionärsrådet samt Kommunens råd för funktionsnedsättningsfrågor har också haft föreliggande rapport på remiss.

Datum
2018-11-02

Inledning

I Oxelösund finns omkring 3400 individer som är 65 år eller äldre. Det innebär att en dryg fjärdedel av den totala befolkningen är pensionärer. Motsvarande siffra år 2030 beräknas till 4800. Kommunen har som målsättning att invånare ska ha en *Trygg och värdig ålderdom*, vilket innebär att äldre med behov av stöd erbjuds möjlighet att bo kvar i egen bostad och att äldre har inflytande över hur beviljade insatser utförs. Insatser till äldre ska vara av god kvalitet, individriktade samt ges med gott bemötande.

Befintliga insatser

Biståndsbeslut

Den som är i behov av hemtjänst, trygghetslarm, korttidsboende eller särskilt boende ska ansöka om bistånd. Detta sker genom kommunens biståndshandläggare som gör en behovsprövning. Utredningen ligger till grund för beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) om vilket stöd individen är berättigad till. Riktlinjen är att biståndet ska utgå från det friska hos individen. Biståndet följs upp kontinuerligt för att individen ska få rätt insats.

Arbete pågår med att anpassa utredningar och beslut till Individens Behov I Centrum (IBIC), en metod som innebär att fokus för utredning och beslut är den enskildes individuella behov inom olika livsområden. Riktlinjer för biståndshandläggning ses över kontinuerligt och revideras vid behov.

Hemtjänst

Hemtjänst är en insats som består i att bistå individen med hjälp i det egna hemmet så att individen skall kunna fortsätta bo kvar hemma. Hemtjänsten arbetar även med hemsjukvårdande insatser på delegation av distriktssköterska utifrån den kommunala hälso- och sjukvården.

Datum
2018-11-02

Volymer inom hemtjänsten:

	Antal brukare		Antal utförda timmar	
	2017	2018	2017	2018
Januari	265	274	7203	8719
Februari	259	276	6546	7240
Mars	263	277	7095	8058
April	258	269	7168	7681
Maj	250		7408	
Juni	248		6970	
Juli	246		7392	
Augusti	260		7510	
September	257		7130	
Oktober	263		7367	
November	272		7369	
December	276		7713	

Antalet brukare ökar för varje år vilket följer den demografiska utvecklingen. I april 2018 var antalet brukare 269. I april 2017 var antalet brukare 258. Detta innebär en ökning mellan åren med 11 brukare jämfört med samma period föregående år, vilket motsvarar 4,3 %.

Minskningen av antalet brukare från mars till april beror på att personer avlidit samt att individer flyttat till särskilt boende.

Att antalet brukare ökar medför ofta även en ökning av antalet utförda hemtjänst-timmar. Det är dock fler faktorer än antalet brukare som påverkar antalet utförda hemtjänsttimmar. Vi ser att det finns ett ökat kvarboende i ordinärt boende, även vid svår sjukdom eller i livets slutskede. Kvarboendet kan i vissa fall vara ofrivilligt, orsakat av att det uppstått en kö till särskilt boende för äldre. Vård och omsorg av svårt sjuka eller döende personer i ordinärt boende medför en ibland kraftig ökning av insatser kring enskilda individer för att säkerställa att vården och omsorgen håller god kvalitet. Detta är något som medför att antalet utförda hemtjänsttimmar ibland kan öka trots att antalet brukare minskar.

Trygghetslarm

Trygghetslarm är ofta den första insatsen som brukaren börjar med. Under april månad 2018 har 16 nya larm installerats och 15 har avslutats.

Datum
2018-11-02

Antal	2017	2018
Januari	289	360
Februari	299	362
Mars	323	358
April	331	359
Maj	331	
Juni	332	
Juli	333	
Augusti	341	
September	338	
Oktober	346	
November	345	
December	355	

Trygg hemgång

Äldreomsorgen arbetar med trygg och effektiv hemgång från lasarettet och har ett arbetssätt som kallas för *Trygg hemgång*. Målet är att skapa trygghet och hjälp till självständighet och därmed minska risken att individen utvecklar ökat omvårdnadsbehov.

Särskilt boende

Det finns två särskilda boende för äldre i Oxelösund med totalt 134 lägenheter. Björntorp har 51 lägenheter med inriktning för personer med demenssjukdom och 37 lägenheter för personer med omfattande omvårdnadsbehov så kallat äldreboende. Sjötången har 13 lägenheter för demensboende och 33 lägenheter för äldreboende.

Kö till särskilt boende

Antal i kö	2017	2018
Januari	7	10
Februari	8	6
Mars	7	4
April	5	5
Maj	6	
Juni	6	
Juli	8	
Augusti	11	
September	14	
Oktober	12	
November	10	
December	9	

Datum
2018-11-02

Antal i kö är beräknat per den sista i varje månad. Det har varit ungefär lika många i kö under början av 2018 som under motsvarande period 2017.

De individuella vård- och omsorgsbehoven för personer som bor på särskilt boende tenderar att öka då befolkning blir äldre och med det även utvecklingen av fler diagnoser. Det är vanligt med behov av utökade personalresurser för att möta upp personernas behov.

I samband med mötet den 30 maj 2018 fattade Kommunstyrelsen beslut om att utöka befintligt bestånd av platser i särskilt boende. För att täcka behovet av platser under kommande år planeras en byggnation av 22 platser på Björntorp. Dessa platser täcker behovet fram till år 2020. Därutöver behövs 22 platser fram till 2026.

Korttidsboende

På korttidsboende för äldre kan personer med behov av avlastning, växelvård eller kvarvarande omfattande behov av stöd med bl. a omvårdnad utifrån biståndsbeslut erbjudas tidsbegränsad vistelse. På Björntorps äldreboende finns korttidsboende (7 platser) med inriktning för personer med demenssjukdom, avdelning Lotsen, samt korttidsboende för personer med omvårdnadsbehov, avdelningen Hällen (14 platser).

Antal belagda dygn	2017	2018
Januari	625	572
Februari	551	553
Mars	550	645
April	504	547
Summa	2 230	2 317

Av de boende som under april vistats på Hällen har de flesta demensdiagnos vilket ställer höga krav på personalen gällande brukar- och patientsäkerhet.

Hemsjukvård

Med hemsjukvård menas den hälso- och sjukvård som kommunen ansvarar för och där insatser ges i individens hem. Det kan exempelvis handla om hjälp med hjälpmedel, läkemedel, sårvård eller provtagning. Inom hemsjukvården arbetar distriktssjuksköterskor, arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Landstinget har fortfarande kvar läkaransvaret för hemsjukvården och ansvaret för sjuksköterske- och läkarinsatser avseende specialistsjukvård i hemmet, s.k. SSIH (Specialiserad Sjukvård I Hemmet).

Datum
2018-11-02

Antal inskrivna patienter	DSK	Rehab
	2018	2018
Januari	132	112
Februari	129	122
Mars	127	120
April	121	115

Statistiken renodlades i flera steg under 2017 varför en jämförelse med tidigare år är inte relevant. Minskningen från mars till april 2018 beror på ökat antal avlidna personer.

Hälsa – och sjukvård i särskilt boende

Kommunen ansvarar för hälso- och sjukvård i särskilt boende. Sjuksköterska finns tillgänglig dygnet runt. Arbetsterapeuter och fysioterapeuter finns under dagtid på vardagar.

Kost

Måltiderna inom äldreomsorgen har stor betydelse för äldres livskvalitet. Inte bara genom att ge energi och näring. Måltiden kan vara ett positivt avbrott i vardagen och bidra till glädje, gemenskap och meningsfullhet.

Kostenheten tillagar och serverar måltider till särskilt boende och hemmaboende i Oxelösunds kommun. Verksamheten består av Björntorps produktionskök och fem mottagningskök. Kostenhetens mål är att tillaga och servera mat med smak för ett gott liv i enlighet med kommunens *Policy för mat och måltider*. Ambitionen är att laga så mycket mat som möjligt från grunden och 2017 uppgick de ekologiska inköpen till 38 %. Samtliga matsedlar och måltider planeras utefter Svenska Livsmedelsverkets rekommendationer, bland annat *Bra mat i äldreomsorgen*.

Den som är äldre och/eller har en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning och som behöver hjälp för att klara den dagliga kosthållningen, kan ansöka om matdistribution. Individer över 75 år kan begära att få matdistribution utan att någon utredning eller hembesök görs.

Daglig verksamhet

Dagverksamheten Bojen vänder sig till äldre som bor i ordinärt boende och är i behov av social gemenskap. Anpassade aktiviteter och samvaro med andra erbjuds. Dagverksamheten kan fungera som avlastning och stöd för närstående eller anhörig.

Rönnen är en verksamhet för personer som bor hemma och har en lätt till medelsvår demens och behöver social stimulans och en meningsfull dag. Insatsen

Datum
2018-11-02

syftar till att stödja och avlasta anhöriga och förlänga möjligheten att bo kvar hemma.

Avlösning i hemmet

Avlösning i hemmet för avlastning för anhörig/närstående vid behov av ledighet för t ex vila, för att uträtta ärenden eller för aktiviteter. De första tio timmarna per månad är kostnadsfria om inga andra insatser är beviljade.

Serviceinsatser förenklad biståndsprövning

Från och med 75 års ålder kan äldre i Oxelösund på ett förenklat sätt ansöka om hjälp med inköp en gång per vecka, tvätt och/eller städning en gång var tredje vecka samt trygghetslarm och matdistribution. En förebyggande insats som genom att den tillgängliggörs kan minska eller skjuta upp behovet av mer omfattande äldreomsorg.

Aktivitetsinspiratörer och kulturombud

Det finns 24 kulturombud inom äldreomsorgen. Kulturombudets uppdrag:

- Inspirera personalen på avdelningen till aktiviteter.
- Prata om aktiviteter och kulturfrågor på personalmöten.
- Bidra till måluppfyllelse: 1 aktivitet per dag.
- Vara länken mellan gruppen och aktivitetsinspiratörerna.
- Vidarebefordra anmälningar till aktivitetsinspiratörerna vid större evenemang med begränsat antal platser t ex tuff-tuff-tåget.
- Se till att aktuellt månadsblad, aktuell flyer och aktuellt kulturarkiv sitter på anslagstavlan.
- Främja användandet av kulturarkivet.

Inom Äldreomsorgsförvaltningen finns även två aktivitetsinspiratörer, finansierade av statsbidrag under 2018, som har i uppdrag att bland annat:

- Stötta kulturombuden i att planera och genomföra brukarråd på särskilda boenden och i hemtjänsten tillsammans med enhetschefer.
- Hjälpa kulturombuden i att planera och genomföra aktiviteter inom särskilt boende
- Kalla till och genomföra träffar med kulturombuden på varje avdelning för att planera årets aktiviteter.
- Undersöka möjligheter att starta upp kurser som förläggs på boendena i samarbete med studieförbund.
- Tillsammans med enhetschefer skapa en rutin för möten med frivilligorganisationerna.

Aktivitetserna sker på Björntorp och Sjötången, brukare inom hemtjänsten erbjuds att delta.

Datum
2018-11-02

Anhörigstöd

Anhörigstöd är en förebyggande verksamhet som genom individanpassade lösningar kan underlätta livssituationen för personer som vårdar en närstående. Anhörigstödet kan bland annat bestå av enskilda samtal, hembesök, tematräffar, samlingsgrupp tillsammans med andra i liknande situation, träffar i studiecirkelform, mötesplats för anhöriga och föreläsningar. Anhörigstöd kräver inget biståndsbeslut. I dagsläget består anhörigstöd inom äldreomsorgen av resurser motsvarande en helårsanställning.

Trygghetsboende

I Oxelösund finns ett trygghetsboende i Kustbostädernas regi, Vitsippan, där finns 37 lägenheter. Med trygghetsboende avses bostadslägenheter med tillhörande utrymme där de boende kan ha gemensamma måltider, samvaro, hobby och rekreation och där det under vissa angivna tider finns tillgänglig personal från Vård- och omsorgsförvaltningen.

Senior – och anhörigcafé

Varje vecka finns en träffpunkt för seniorer och/eller anhöriga. Verksamheten är öppen på måndagar i form av ett lite mindre café på fritidsgården, Koordinaten, där samtal och någon aktivitet sker. På torsdagar är det café med underhållning i Eventsalen, Koordinaten. Programpunkterna varierar. Caféverksamheten är en mötesplats för samtal och gemenskap och sker i samverkan med Äldreomsorgsförvaltningen, Kultur- och fritidsförvaltningen och frivilliga verksamheter.

Välfärdsteknik

Välfärdsteknik definieras av socialstyrelsen som:

“ digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning. Välfärdsteknik kan användas av personen själv, en närstående eller någon annan i personens närhet och kan ges som bistånd, förskrivas som hjälpmedel för det dagliga livet eller köpas på konsumentmarknaden.”

Vård och omsorgsnämnden tog i slutet av maj 2017 ett beslut om att Vård- och omsorgsförvaltningen skulle kartlägga behovet av välfärdsteknik och verka för ett fortsatt införande av denna typ av lösningar.

Med utgångspunkt från medborgardialoger, workshops samt en omvärldsanalys har ett antal områden och åtgärder identifierats som lämpliga för fortsatt arbete. Det handlar dels om fortsatt kartläggning och nya arbetssätt och dels om investeringar inom områden där det finns utmaningar som kan lösas med hjälp av välfärdsteknik. I dagsläget arbetar nämnden med lösningar som trygghetskameror,

Datum
2018-11-02

robotisering av biståndsprocesser, mobil dokumentation och utökade möjligheter till videokonferenser.

Hissar

Kustbostäder AB, som innehar cirka hälften av hyreslägenheterna i flerfamiljshus inom kommunen, har enligt ägardirektiv byggt två hissar per år eller tillskapat hyresfastigheter med hiss. Behovet är dock betydligt större. Övriga fastighetsägare har inte byggt några hissar alls. Intresse finns, men kostnaderna bedöms som för höga, vilket innebär att det inte är möjligt att höja hyran tillräckligt för att täcka kostnaderna. Stora ansträngningar bör göras för att hitta billigare lösningar.

Idag finns hissar inom Kustbostäders bestånd enligt följande:

- Cypressen 35 lägenheter med hiss utav 35 st (100 %)
- Rönnen Linden 55 st lägenheter med hiss utav 197 st (28 %)
- Flädern 9 lägenheter med hiss av 175 (5 %)
- Övre Frösäng 42 lägenheter med hiss av 67 (63 %)
- Nedre Frösäng 84 lägenheter med hiss av 264 (32 %)
- Syrenen 36 lägenheter med hiss av 78 (46 %)
- Ramdalshöjden 0 lägenheter med hiss av 200 (0 %)
- Vitsippan 37 lägenheter med hiss av 37 (100 %)

Övriga områden med totalt ca 35 marklägenheter

Inom Kustbostäders styrelse pågår en diskussion om hur många hissar som ytterligare skall anläggas samt i vilken takt. Det mest ekonomiskt fördelaktiga är att i samband med nyproduktion anlägga fastigheter med hiss. Att anlägga hissar i befintliga fastigheter blir betydligt dyrare.

Enligt ägardirektiv ska bolaget arbeta tillsammans med berörda nämnder för att skapa boendeformer för människor med behov av särskilt boendestöd. Särskild uppmärksamhet ska riktas på nämndernas behov i löpande verksamhet. Tillgängliga fastigheter med hiss är en förutsättning för många äldre att kunna bo kvar i egen bostad så länge som möjligt.

En målsättning är att det ska finnas hissar i alla bolagets områden där idag Flädern och Ramdalshöjden prioriteras. En hiss håller för närvarande på att projekteras i Flädern liksom en hiss till ett av loftgångshusen i Sunda. En annan åtgärd är att göra vissa marklägenheter mer tillgängliga genom att ta bort trappsteg eller nivåskillnader.

Med antagandet att samtliga områden ska ha 25 % lägenheter som kan nås med hiss samt att tillgängligheten för ca 18 marklägenheter förbättras, uppnår bolaget

Datum
2018-11-02

en total hisstillgänglighet på ca 35 % av bolagets samtliga lägenheter, vilket motsvarar ca 440 lägenheter.

För att nå denna målbild behövs ytterligare 8-9 hissar anläggas till en investeringskostnad om ca 40 Mkr. Investeringen kommer att påverka allmännyttans hyresgäster med en ökad hyreskostnad om ca 2000 kr/år.

Tillgänglighetsanpassning

Tillgänglighetsanpassning handlar om att ge människor med funktionshinder tillgång till samhället på samma villkor som alla andra. Förutom hissar, kan det handla om lokaler, om platser eller om att verksamheter av olika slag ska vara tillgängliga.

Ett exempel på en verksamhet som ökat tillgängligheten i Oxelösunds kommun är kommuncenter. Kommuncenter finns på Koordinaten.

Den som har en funktionsnedsättning som medför att bostaden behöver anpassas kan ansöka om bostadsanpassningsbidrag. Bidraget, som regleras av "Lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag" är till för att underlätta det dagliga livet och ge möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.

Bidraget lämnas för skälig kostnad till nödvändiga åtgärder för anpassning av bostadens fasta funktioner, i och i anslutning till bostaden.

Anpassningsåtgärder kan behövas för att individen ska kunna

- komma in och ur sin bostad
- förflytta sig i sin bostad
- klara sin hygien
- laga mat

En förutsättning för att få bidrag är att åtgärden är nödvändig och att behovet inte kan tillgodoses på enklare sätt, till exempel med hjälpmedel.

Behov av hiss utgör den största kostnaden. Behov av hiss kan variera mellan individer och är inte könsrelaterat.

Datum
2018-11-02

Ärendestatistik bostadsanpassning 65+				
	Antal ärenden män	Total kostnad	Antal ärenden kvinnor	Total kostnad
2017	71	558 318 kr	90	478 649 kr
2018	62	793 900 kr	90	366 545 kr

Kommunen arbetar också kontinuerligt med förbättringar av den yttre miljön vilket inbegriper tillgänglighetsanpassning av busshållsplatser och utökning av antalet parkbänkar.

Miljö-och hälsoskydd

Samhällsbyggnadsförvaltningen gör inspektioner på boenden för att se att boendemiljön är bra (t.ex. städning, kemikaliehantering, till- och frånluft mm.) De gör också livsmedelsinspektioner i köken, både tillagnings- och mottagningskök. Detta är viktigt eftersom barn, äldre och sjuka personer är extra känsliga.

Kommunala pensionärsrådet

Kommunala Pensionärsrådet (KPR) är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan representanter för pensionärsorganisationerna och kommunens styrelser och nämnder.

KPR väljs för en period om fyra år och består av 4 politiker utsedda av Vård- och omsorgsnämnden och 14 personer från de olika pensionärsorganisationerna.

Finskt förvaltningsområde

I januari 2010 trädde lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft i Sverige. Syftet med lagen är att skydda och stödja de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken. Oxelösunds kommun ingår i förvaltningsområdet för finska sedan den 1 februari 2015.

Förvaltningsområdet innebär att sverigefinländare bland annat har rätt till omvårdnad inom äldreomsorgen av personal som behärskar det aktuella språket.

Bibliotekets verksamhet

Biblioteket arbetar utifrån de anvisningar som finns beskrivna i Biblioteksplan 2018 § 14.

Detta sker exempelvis genom:

- Seniorcafé måndagar och torsdagar i samverkan med Anhörigstöd och föreningar. Syftet är att underlätta social samvaro och erbjuda kulturupplevelser samt information och föreläsningar.

Datum
2018-11-02

- Finskt språkcafé med äldre besökare på Koordinaten i samverkan med Finskt förvaltningsområde.
- Regelbundna besök på kommunens äldreboende för att låna ut böcker och annan media samt för att visa film.
- Boken Kommer-service för äldre som av olika anledningar inte själv kan komma till biblioteket för att låna.
- Stort utbud av böcker med stor stil, talböcker och andra ljudböcker. Produktion av nya talböcker på efterfrågan. Utlåning av Daisyspelare (för talböcker) till äldre låntagare.
- Hjälpmiddel och vägledning kring digitala tjänster, både bibliotekets egna men även andra myndigheters.
- Årliga *Må Bra Dagen* tillsammans med Vårdcentralen och Anhörigstöd.
- Stöd och vägledning för årliga inspirationsdagar som riktar sig till anställda inom äldrevården.
- Samverkan med kommunens aktivitetsinspiratörer för äldreboende.
- Att Konsumentvägledningen ofta används av äldre.
- Att Koordinaten är tillgänglighetsanpassad utifrån riktlinjer för publika lokaler 2010. Det finns en entré med hiss och en med ramp. Tillräckligt utrymme finns för att förflytta sig obehindrat med rullstol eller permobil i lokalerna. Hörslina finns.
- Samverkan, stöd och bidrag till föreningar med verksamhet för äldre.
- Föreningar med verksamhet för äldre använder Koordinaten som mötesplats t ex SPF:s månadsmöten i Eventsalen.
- Samverkan med Vårdcentralen och landstinget i äldrefrågor.
- Samverkan med kommunens förvaltningar kring frågor som rör äldre.

Utbildning

Campus Oxelösund har ett antal yrkesutbildningar, bland annat vård- och omsorgsprogrammet. Programmet utbildar individer som vill arbeta inom äldreomsorg, funktionsstöd, hälso- och sjukvård och psykiatri. Såväl campus Oxelösund som Oxelösunds kommun är certifierade inom Vård – och omsorgscollege, vilket innebär att utbildningen håller hög kvalitet.

Kompetensförsörjning

Äldreomsorgsförvaltningens ledning ansvarar för att varje spetsområde tillsätts med ansvariga enhetschefer. Inom varje spetsområde (kompetensområde) finns medarbetare som kallas ombud i förhållande till den kompetens de har. Ombuden är utsedda från de professioner som behöver finnas representerade inom spetsområdet. Ombuden ska ansvara för att bli extra kunniga inom sitt område och för att förmedla kunskap, handleda och diskutera/reflektera kring den kunskap som framkommit från spetsområdet. Spetsområdena är generella och kan rymma olika yrkesroller/uppdrag och olika utbildningsnivåer.

Datum
2018-11-02

I samband med medarbetarsamtal gör enhetschefen en inventering av kompetensbehov. Resultatet av inventeringen sammanfattas till förvaltningsledningen. Förvaltningsledningen gör en prioritering som utmynnar i ett uppdrag till enhetschef för ett eller flera spetsområden. Processen är kontinuerlig och återrapporteringen sker kontinuerligt till ledningen och förvaltningsledning.

Mångfaldskunskap hos ledare är en viktig del i förvaltningens strävan att vara inkluderande. Medarbetarna stöter på situationer redan idag där det finns nationella minoriteter som kan kräva särskild kompetens. Finskan är modersmål för många äldre i Oxelösunds kommun och finskakunskaper hos medarbetare kan höja service och kvalitet för många brukare i kommunen.

Socialstyrelsens¹ kartläggning av hur hbtq-perspektiv beaktas i kommunernas vård och omsorg om äldre visar på att inom de närmaste åren förväntas ökat antal brukare som är öppna med sin sexualitet. Kommunen bör vara förberedd på denna utveckling för att kunna erbjuda dem ett gott bemötande.

Kommunen är en del av projektet *Arbetsplats integrerat lärande* (APIL). Projektet syftar till att hjälpa utlandsfödda män och kvinnor att stärka deras ställning på arbetsmarknaden. Utbildningen innefattar teoretisk undervisning i svenska och vård och omsorgs kunskap i kombination med arbetsplatsförlagd praktik. Denna utbildningsmodell ger förvaltningen en bättre beredskap att möta rekryteringsbehovet.

Utvecklingsbehov

Äldre är en heterogen grupp med olika, och till viss del ojämlika, förutsättningar för att åldras väl. Andelen, liksom antalet, äldre ökar under åren som kommer. Förväntad livslängd skiljer sig mellan män och kvinnor och mellan olika socioekonomiska grupper. Utbildningsnivå är tätt förknippad med livsstil som i sin tur påverkar medellivslängden. I dag är andelen äldre med hög utbildning större bland utrikes födda än bland inrikes födda men framöver kommer förhållandet att bli det omvända².

Med ökad medellivslängd följer fler friska år i slutet av livet. Det är främst i hög ålder, över 80 år, som mest insatser behövs i form av sjukvård och äldreomsorg.

SCB:s befolkningsprognos visar att antalet äldre kommer att öka för varje år för att år 2030 uppgå till 4800 individer. Det är en ökning med 1400 personer jämfört med i dag. Med anledning av detta behöver kommunen se över befintliga lokaler, arbetssätt, rutiner och behov av kompetens.

¹ Socialstyrelsen kartläggning *Äldre hbt-personer och kommunernas vård och omsorg om äldre*, 17/11/13

² Statens offentliga utredningar ”Vem är den äldre? Äldrebilder i ett åldrande Sverige”, 2017

Datum
2018-11-02

SÄBO och hemtjänst

Vård- och omsorgsförvaltningen har beräknat brytpunkten för när det inte längre är ekonomiskt fördelaktigt att en person har hemtjänst istället för särskilt boende till 140 hemtjänsttimmar. Beräkningar utifrån SKL:s siffror i Kolada visar att brytpunkten normalt ligger vid 120-125timmar.³ Det är dock sällan en brukare kommer upp till brytpunktsnivåerna eftersom det är svårt att upprätthålla en säker och trygg verksamhet med så omfattande insatser i hemmet.

Oxelösund hade under 2017 ett högre antal boendedygn korttidsboende per invånare 65+ än övriga kommuner i landet. Korttidsboende är en insats som beviljas utifrån behov av avlastning för anhöriga så kallad växelvård eller enstaka tillfällen, kvarstående behov av stöd efter sjukhusvistelse etc. Oxelösund hade 2,5 boendedygn att jämföra med 1,0 dygn för Södermanland, inklusive Oxelösund, och 1,4 för riket. Det kan delvis förklaras med att platserna inom korttidsboende i Oxelösund upptas av personer som väntar på att få lägenhet på särskilt boende.

I en analys utförd av Vård- och omsorgsförvaltningen framgår att behovet av platser för särskilt boende kommer att öka i framtiden och att det i samma takt behöver byggas fler platser för att möta detta behov då det idag är fullbelagt på Björntorp och Sjöstången. Planen att bygga ut med 22 platser på Björntorp täcker behovet fram till år 2020. Därutöver behövs 22 platser fram till 2026.

Prognosen nedan bygger på SCB:s befolkningsprognos för Oxelösund från november 2017 och på antagandet att behovet av hemtjänst och särskilt boende kommer vara lika stort under perioden 2018-2030 för personer som är 65+ som det är idag. Vid en förbättrad funktionsnivå hos de äldre under perioden är det främst behovet av hemtjänst som kommer att minska.⁴ Samtidigt som allt fler äldre är friska allt längre är det allt fler äldre som lever med kroniska sjukdomar och har komplexa vårdbehov.

Prognos över behov av hemtjänst och särskilt boende (säbo), antal personer

	2018	2020	2026	2030
<i>Hemtjänst</i>	286	312	344	377
<i>Säbo</i>	144	159	174	192

Vårdanalys analys visar att åtgärder som minskar kostnaderna för äldreomsorgen samtidigt ökar kostnaderna för hälso- och sjukvården och den informella omsorgen. Det innebär att oavsett om kommunen satsar på hemtjänst, mellanboende eller vård- och omsorgsboende kvarstår kostnadsutmaningen till följd av den ökande andelen äldre.⁵

³ Åsa Bruhn *Brytpunkt för kostnadseffektivitet – särskilt boende kontra hemtjänst* 2014

⁴ *Vårdanalys. Hemtjänst, vård- och omsorgsboende eller mitt emellan?* Rapport 2015:8

⁵ *Vårdanalys. Hemtjänst, vård- och omsorgsboende eller mitt emellan?* Rapport 2015:8

Datum
2018-11-02

Plan för utbyggnad av SÄBO finns utarbetad i dokumentet *Nytt särskilt boende*.

Trygghetsboende

Kustbostäder konstaterar att behovet av trygghetsboende är fortsatt stort. Av den anledningen diskuteras nu ett ytterligare trygghetsboende som kan byggas centralt på samma fastighet som affärsfastigheten Prismen 6. Platsen är bra då det är nödvändigt med ett centralt läge nära samhällsservice.

En lämplig storlek på trygghetsboende bedöms till 20-40 lägenheter.

Tillgänglighet

Oxelösunds kommun följer de riktlinjer för tillgänglighet som *Myndigheten för delaktighet* har tagit fram⁶. Det innebär i stora drag att all verksamhet, samtliga lokaler och all information ska göras tillgänglig så att alla, oavsett funktionsvariation, kan känna sig delaktiga i samhället.

Fler hissar ökar möjligheten för rörlighet på bostadsmarknaden och minskar behovet av äldreomsorg. Genom ett nytt ägardirektiv till Kustbostäder kan takten på tillgänglighetsanpassningar i flerfamiljshus öka. Även behovet av att öka tillgängligheten genom att förlägga en busshållplats intill vårdcentralen har lyfts.

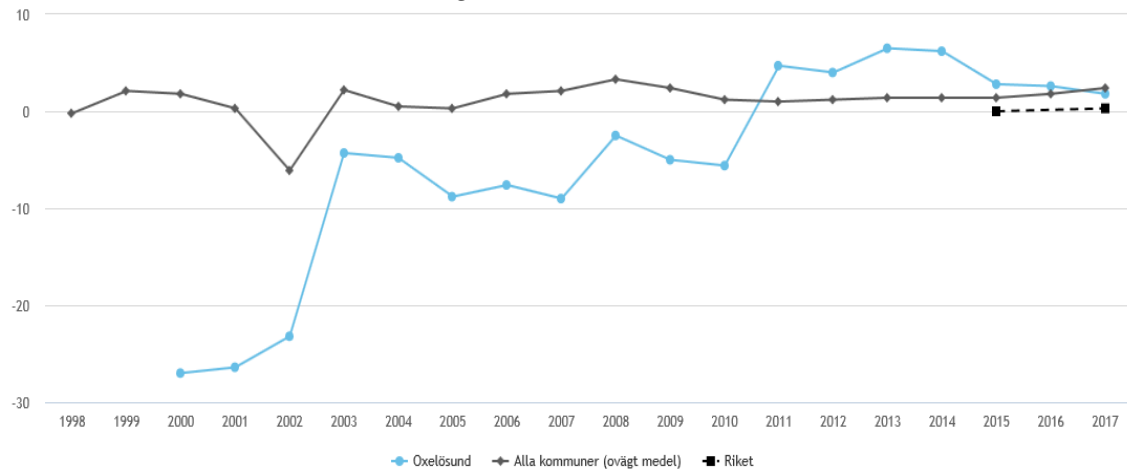
Kompetensförsörjning

Samtidigt som allt fler äldre är friska allt längre är det allt fler äldre som lever med kroniska sjukdomar och har komplexa vårdbehov. I Oxelösund har en hög andel av brukarna behov av hemsjukvård jämfört med andra kommuner. I och med att befolkningen blir äldre ökar också sjukligheten och fler tenderar att vara multisjuka vilket innebär flera diagnoser och mer avancerat stöd så som exempelvis pådialys, intravenös antibiotika och såromläggningar. Detta kräver hälso- och sjukvårdsinsatser samt stöd med personlig omvårdnad och kognitivt stöd, vilket medför att det ställs allt högre krav på personalens kompetens.

⁶ <http://www.mfd.se/globalassets/dokument/publikationer/informationsmaterial/2015/2015-5-riktlinjer-for-tillganglighet.pdf>

Datum
2018-11-02

Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg (N20900, Kolada)

I den offentliga verksamheten finns en stark tradition att formell utbildning är tillräcklig för ett uppdrag, t.ex. socionomutbildning, legitimerad sjuksköterska etc. Forskning visar emellertid att dagens föränderliga omvärldsförväntningar på en tjänst/produkt gör att arbetsplatserna behöver se kompetensutveckling som en kontinuerligt pågående process.

För att säkra kompetensen hos samtliga medarbetare inom Vård- och omsorgsförvaltningen krävs strategisk planering utifrån ett flertal uppdrag. Det är en stor spridning på de uppdrag som finns inom äldreomsorgen (ÄO). Det förutsätter en kontinuerlig kompetensutveckling som baseras på verksamhetens behov och medarbetarnas individuella motivation.

Lärmiljön är den miljö och de sammanhang som en person befinner sig i vid läro-tillfället. Lärande sker i interaktion, det vill säga i samspel med andra och för att alla ska vara delaktiga så krävs en god lärmiljö⁷. Utifrån detta finns kontinuerligt behov av:

- Att kompetensutveckling sker i linje med verksamhetens utveckling för att medarbetare ska ha möjlighet att möta nya utmaningar.
- Att arbetsplatsens lärmiljö är stödjande. Klimatet är tillåtande och ger stöd för att kunna prova och tillämpa nya kunskaper. I det är chefen en nyckelperson. Miljön är avgörande för planering, genomförande och effekter på kompetensutveckling.
- Strategier för att kompetensutveckling är integrerande, d.v.s. strategin är inriktad på utveckling/förändring av verksamheten tillsammans med interna/externa utbildningsinsatser.

⁷ Specialpedagogisk skolmyndigheterna, *Vad innefattas i begreppet "lärmiljö"?* 2017

Datum
2018-11-02

En vidare beskrivning av hur Vård-och omsorgsförvaltningen ska säkerställa det framtida behovet av kompetens återfinns i dokumentet *Kompetensförsörjningsplan för Vård-och omsorgsförvaltningen*.

Välfärdstjänster

Med anledning av att gruppen 65+ kommer att fortsätta öka under de kommande åren, är det av stor betydelse att hitta nya effektiva lösningar. Det finns bland annat vinster med välfärdstekniska lösningar som

- Trygghetskameror - Användandet av trygghetskameror inom hemtjänsten kan innebära en större trygghet för brukaren. Idag utförs de allra flesta tillsynerna av personal från hemtjänsten vilket innebär att personalen behöver ta sig hem till brukaren. Många tillsyner sker nattetid och det finns då alltid en risk att personalen väcker brukaren vilket kan påverka allmäntillståndet negativt. Trygghetskameror kan också frigöra tid för personalen som istället kan användas till andra uppgifter. Trygghetskameror används i de flesta fall inom hemtjänsten men det finns inte några tekniska begränsningar som gör att de inte skulle kunna användas på särskilda boenden. Västerås har sedan 2017 provat att använda trygghetskameror på ett av kommunens demensboenden och har på så sätt ersatt många nattliga tillsynsbesök och även vissa automatiska larm med tillsyn via kamera. Effekterna av detta har varit att brukarna sover bättre om nätterna vilket påverkar allmäntillståndet positivt.
- Mobil dokumentation för utförarna - Som hemtjänstpersonal kan det gå många timmar från att en händelse skett till att man får tillgång till en dator så att man kan dokumentera. Risken är då stor att man antingen glömmor bort exakt vad det är som har hänt eller att dokumentationen aldrig förs in i journalen. Att kunna dokumentera på plats skulle med stor sannolikhet öka kvalitén på det som dokumenteras vilket kan ses som en kvalitetssäkring av den omvårdnad som bedrivs. Mobildokumentation innebär även att personalen kan ta del av brukarens dokumentation på plats vilket minskar risken för att någonting ska gå fel.
- Utökade möjligheter till att hålla och delta i videokonferenser - Att ta sig till och från möten på annan ort leder ofta till att mycket av arbetstiden går åt till resor. Det finns också en risk att personalen inte kan delta på vissa möten och utbildningar på grund av svårigheter att ta sig dit eller att tiden inte räcker till. Att ha tillgång till en lokal med utrustning för videokonferens skulle kunna minska tiden som går åt till resor och det skulle vara lättare för personalen att vara med på möten och utbildningar. Biståndshandläggarna inom äldreomsorgen har sedan januari 2018 haft möjlighet att hålla vårdplaneringar med landstinget via videolänk. Detta har minskat restiden för biståndshandläggarna och gjort det lättare att hitta lämpliga ti-

Datum
2018-11-02

der för att hålla vårdplaneringar. För att möjliggöra detta har en mindre videokonferensutrustning köpts in men för att det ska vara möjligt att hålla större möten via länk krävs det ett konferensrum utrustat med en mer avancerad utrustning.

Kost

Kostenheten producerar i dagsläget 1600 portioner i ett kök som har kapacitet för 2000 portioner. Det innebär att 13 % av Oxelösunds befolkning får sin mat från kommunen, såväl unga som gamla. En analys av befintlig befolkningsstatistik till och med år 2030 visar att det inte kommer att bli aktuellt med ett kök med större kapacitet, givet att befolkningsstrukturen inte skiljer sig nämnvärt från prognosen. För en realistisk beskrivning av kommande behov bör den demografiska utvecklingen följas upp och analyseras från år till år.

God hälsa och livskvalitet förutsätter ett gott näringsintag hos oss alla. Därför är maten oavsett ålder ett viktigt redskap för att förebygga sjukdom och bevara hälsa. Vid sjukdom och ohälsa ökar behovet av energi och näringsämnen, medan förmågan att äta och tillgodogöra sig maten minskar.

Om rätt både mängd och typ av mat serveras varje gäst, påverkas förmågan till fysisk aktivitet positivt hos varje individ, vilket i sin tur kan förebygga och bidra till ett minskat omvårdnadsbehov hos äldre.

Kommunens *Policy för mat och måltider* beskriver inriktning och målsättningar med den mat som dagligen serveras vid särskilda boenden och till hemmaboende äldre.

Anhörigstöd

En kartläggning av kommunens anhörigstöd visar på likvärdiga behov av stöd:

Individualisering – att stödet utformas efter individens behov och önskemål. Inom en familj kan det finnas motstridiga önskemål, därför viktigt att se varje individ i sitt sammanhang.

Flexibilitet – att stödet fortlöpande följer upp och ges vid rätt tidpunkt. Flexibilitet gäller också innehåller över tid, och att se familjen/andra viktiga personer i brukarens närhet

Kvalitet – att stödet är välfungerande, så att den anhöriga kan känna trygghet och inte oroa sig för att närstående saknar den vård och hjälp som han eller hon behöver.

Bedömningen är att ett ökat behov, med anledning av att det tillkommer fler brukare, inte medför en utökning av resurser för anhörigstöd, snarare ett förändrat förhållningssätt i vård- och omsorgsverksamheten genom så kallat *arbetsplatsbaserat stöd*.

Datum
2018-11-02

Vård- och omsorgsförvaltningen har utarbetat en handlingsplan för hur anhörigstödet ska utformas på bästa sätt under kommande år.

Förebyggande insatser

Möjligheterna att skjuta upp de äldres funktionsnedsättningar kommer att ha stor betydelse för att begränsa kostnaderna för morgondagens äldreomsorg.

Förebyggande åtgärder och rehabilitering kommer att spela en viktig roll för en fortsatt positiv utveckling av de äldres funktionsnivå. En genomsnittlig kvinna har goda chanser att klara sig undan en svårare funktionsnedsättning fem år framåt om hon saknar en funktionsnedsättning vid 78 års ålder.⁸

Det saknas kunskap i många frågor som är viktiga för morgondagens äldreomsorg. Inom vissa områden finns kunskapen, men den behöver göras mer lättillgänglig för kommunerna. *Vårdanalys*⁹ anser att regeringen i högre utsträckning bör bidra till att utveckla kunskapen om förebyggande arbete och nya metoder inom äldreomsorgen samt göra den tillgänglig för kommunerna.

⁸ Vårdanalys. *Hemtjänst, vård- och omsorgsboende eller mitt emellan?* Rapport 2015:8

⁹ Vårdanalys. *Hemtjänst, vård- och omsorgsboende eller mitt emellan?* Rapport 2015:8